

รายงานการประชุม
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ครั้งที่ ๕/๒๕๖๓
วันศุกร์ที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.
ณ ห้อง ๕๒๑ อาคาร ๕ ชั้น ๒
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรรมการผู้มาประชุม

๑. นายปกรณ์ ปรียากร	ประธานกรรมการ
๒. นายนครชิต สิงหเสนี	กรรมการ
๓. พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ	กรรมการ
๔. นายอนุสรณ์ ลิ้มมณี	กรรมการ
๕. นายสุภาพ คลี่ขจาย	กรรมการ
๖. นายสนธิญาณ ชื่นฤทัยในธรรม	กรรมการ
๗. นายวันฉัตร สุวรรณกิตติ	กรรมการและเลขานุการ
๘. นายศักดิ์ ศ่างฉาย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปฯ
๙. นายกฤตกร เชษฐชัยวงศ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปฯ

กรรมการผู้ลาประชุม

๑. นายธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์	กรรมการ	ติดภารกิจ
๒. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	กรรมการ	ติดภารกิจ
๓. นายวุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์	กรรมการ	ติดภารกิจ
๔. นายเจษฎ์ โทณะวณิก	กรรมการ	ติดภารกิจ
๕. นายเรืองวิทย์ เกษสุวรรณ	กรรมการ	ติดภารกิจ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ	ติดภารกิจ

ผู้เข้าร่วมประชุม

สถาบันพระปกเกล้า

๑. นายสตีเฟน ธนานิธิโชติ	ผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย
๒. นางณัชชาภัทร อมรกุล	นักวิชาการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๑. นายเจริญ ชี้อตระกูล	ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๒. นายอิทธิพล ช่างกลิ้งดี	ผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชน
๓. นางสาวมีนา เหล่าหะเกียรติ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๔. นายวิทยา โชคเศรษฐกิจ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๕. นางแก้วตา เพ็ชรสุกใส	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๖. นายอดิสร เหล่าแตว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๗. นางสาวสุจิตรา อนุวันตกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๘. นางสาวพัชราภรณ์ ผลพูนศิริ	นิติกรปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. นายแสวง บุญมี	รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๒. นายสมพล พรผล	ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมือง
๓. นายวิชา แสนใจกล้า	ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาพรรคการเมือง
๔. นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
๕. นายกิตติราช บุรณสิทธิเวช	พนักงานสืบสวนและไต่สวนปฏิบัติการ

สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง

๑. นางสาวรานี อิฐรัตน์	ผู้อำนวยการกอง ๓
๒. นางศศิทยา สุเวอร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๓. นางสาวณิชชากร เหลี้ยวเอกทัฬห	นักวิเคราะห์

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. นายพัชรัตน์ ศรีเมือง	พนักงานบริหารงานทั่วไป ๓
๒.-๘. เจ้าหน้าที่ สคช. จำนวน ๗ คน	

เริ่มประชุม เวลา ๑๓.๓๐ น.

วาระการประชุมที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

- ประธานกรรมการฯ กล่าวต้อนรับกรรมการฯ และผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม ได้แก่ สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) และให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ

๒. มติที่ประชุม รับทราบ

วาระการประชุมที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

- ฝ่ายเลขานุการฯ ได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณารับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๕๓๑ อาคาร ๕ ชั้น ๒ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ โดยไม่มีข้อแก้ไข

วาระการประชุมที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

- ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานผลการศึกษาข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และนำเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาประกอบการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ๑.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายหรือกระบวนการสาธารณะ

๑.๑.๑ รัฐธรรมนูญกำหนดช่องทางที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการใช้สิทธิทางตรง

- ๑) **มาตรา ๔๓** บุคคลและชุมชนมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นไม่ดำเนินการสิ่งที่จะก่อผลเสีย และหน่วยงานรัฐต้องพิจารณาข้อเสนออันนี้โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย
- ๒) **มาตรา ๑๓๓** ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและหน้าที่ของรัฐต่อสภาผู้แทนราษฎรได้
- ๓) **มาตรา ๒๕๔** ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ โดยรัฐธรรมนูญยังไม่ได้กำหนดจำนวนรายชื่อที่ต้องใช้ไว้ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น และจะต้องมีกฎหมายออกมากำหนดหลักเกณฑ์ต่อไป
- ๔) **มาตรา ๒๕๖** ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้

๑.๑.๒ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาทิ

- ๑) **มาตรา ๖๓** รัฐต้องจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบรวมทั้งกลไกส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต
- ๒) **มาตรา ๖๕** ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน
- ๓) **มาตรา ๗๘** รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน
- ๔) **มาตรา ๒๕๓** ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลให้ประชาชนทราบ และมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย
- ๕) **มาตรา ๒๕๗ (๓)** การปฏิรูปประเทศต้องทำเพื่อให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๖) **มาตรา ๒๕๙** กฎหมายว่าด้วยขั้นตอนและแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องระบุถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๓ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

- ๑) **มาตรา ๕๘** การดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย ฯลฯ รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ
- ๒) **มาตรา ๖๕** ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน

- ๓) **มาตรา ๗๗** ก่อนการออกกฎหมายทุกฉบับ รัฐต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชน
- ๔) **มาตรา ๑๗๘** รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

๑.๒ กฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

- ๑.๒.๑ **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘** เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน ตลอดจนเป็นแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการของรัฐ โดยระเบียบ ข้อ ๕ ได้กำหนดให้ก่อนมีการเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีการตามที่บัญญัติไว้ในระเบียบนี้
- ๑.๒.๒ **ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ.** เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และเพื่อปรับปรุงให้พระราชบัญญัติดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรา ๑๓๓ (๓) มาตรา ๒๕๖ (๑) และมาตรา ๒๕๘ ค. (๔) ของรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๖ มีบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ และยังขาดกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำเสนอร่างกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ โดยร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. *อยู่ระหว่างพิจารณา*วาระที่ ๒ ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ.
- ๑.๒.๓ **ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ.** คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ อนุมัติหลักการ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ตามที่สำนักงาน กกต. เสนอ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกเสียงประชามติ และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๒๕๖ (๘) ของรัฐธรรมนูญฯ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นเรื่องด่วน แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอรัฐสภาต่อไป โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้ให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วยแล้ว เนื่องจากมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ พันธกิจที่ ๑ กลยุทธ์ที่ ๓ การจัดให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด
- ๑.๒.๔ **ร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ.** เป็นกฎหมายเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ที่ให้มีการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสำนึกความเป็นพลเมืองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งในปัจจุบัน *ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวอยู่ที่คณะกรรมการการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา โดยคณะกรรมการฯ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นที่เรียบร้อยแล้ว*

๑.๒.๕ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ อนุมัติหลักการของร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ตามที่ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ และให้สำนักงานกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยให้มีการรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือถึงเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ แจ้งว่า คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเสร็จ และเห็นว่ายังไม่มีควมจำเป็นต้องตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติขึ้นใหม่เพื่อกำหนดมาตรฐานกลางในการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติงานภาครัฐ ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนและความล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการการจัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินการนโยบายสาธารณะทุกเรื่องอาจก่อให้เกิดภาระด้านงบประมาณระยะยาวแก่ภาครัฐ โดยคณะกรรมการพัฒนากฎหมายมีข้อเสนอแนะว่ารัฐควรมีมาตรการทางบริหารเพื่อเพิ่มช่องทางในการสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับช่องทางการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ตามที่กฎหมายปัจจุบันกำหนดจะเหมาะสมกว่าการตราเป็นพระราชบัญญัติ

๒. มติที่ประชุม รับทราบ

วาระการประชุมที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

การปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง (ฉบับปรับปรุง) เพื่อให้คณะกรรมการฯ และหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมได้พิจารณาหารือร่วมกัน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการใช้สื่อออนไลน์ (social network/website/video) ในการเผยแพร่เผยแพร่ความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเนื้อหาความรู้ที่ร่วมสมัย ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย

๑) เป้าหมาย : ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ตัวชี้วัด : ยังไม่ได้กำหนด

๓) หน่วยงานรับผิดชอบ : สถาบันพระปกเกล้า

๔) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

๔.๑) ช่องทางการสื่อสารที่ครอบคลุมทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ และพื้นที่ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย (๑) สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ Twitter (๒) โทรทัศน์ (๓) วิทยุ และ (๔) การอบรมให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมืองที่สุจริต

๔.๒) ชุดความรู้และข้อมูลทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเนื้อหาที่ร่วมสมัย มีความใกล้ชิด สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับสื่อที่นำเสนอ อาทิ บทความ วิดีทัศน์ และหลักสูตรการอบรม

- ๔.๓) บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ชุดความรู้และข้อมูลทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ข้อมูลมีความเคลื่อนไหวและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับสารอย่างต่อเนื่อง
- ๔.๔) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ.

๑.๒ **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ** โดยผลักดันให้มีการบังคับใช้ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ และการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายประชาธิปไตยภาคประชาชน

๑) **เป้าหมาย :** ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

๒) **ตัวชี้วัด :**

๒.๑) การบังคับใช้พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.

๒.๒) การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านธรรมาภิบาล

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ :** สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๔) **ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป**

๔.๑) การนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

๔.๒) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายประชาธิปไตยภาคประชาชน

๔.๓) การผลักดันร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.

๑.๓ **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ** เพื่อให้มีแนวทางกลไก และมาตรการในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมเป็นหลักในการทำหน้าที่ติดตาม แจ้งเตือน และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมอย่างยั่งยืน

๑) **เป้าหมาย :** สร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคม

๒) **ตัวชี้วัด :** มีกฎหมายที่กำหนดกลไก แนวทาง และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคม

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ :** สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

๔) **ขั้นตอนและวิธีการการดำเนินการปฏิรูป**

๔.๑) ศึกษาการจัดทำร่างกฎหมายในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคม

๔.๒) ยกร่างกฎหมายที่มีกลไกในการติดตามและประเมินสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง และสามารถเสนอแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้และการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

๑.๔ **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง** โดยส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองในการสร้างพรรคการเมืองที่มีคุณภาพและสุจริต โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชนต่อพรรคการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและพรรค

การเมือง และการสนับสนุนพรรคการเมืองในการสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถ ชื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นที่ยอมรับของประชาชนมาลงสมัครรับเลือกตั้ง

๑) เป้าหมาย : มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ชื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม

๒) ตัวชี้วัด : ยังไม่ได้กำหนด

๓) หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

๔.๑) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งขั้นต้นของพรรคการเมืองต่อพรรคการเมืองและประชาชน

๔.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองมีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในทุกเขตการเลือกตั้ง

๔.๓) ปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกข้อกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเลือกตั้งขั้นต้นของพรรคการเมือง

๔.๔) สนับสนุนการจัดให้มีการเลือกตั้งขั้นต้นของพรรคการเมืองทุกพรรค

๑.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อให้กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ มีความโปร่งใสและมีการประเมินผลกระทบของร่างรัฐธรรมนูญอย่างครอบคลุม ตลอดจนมีการนำเสนอแนวคิดและผลกระทบของมาตราต่าง ๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขและการร่างรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

๑) เป้าหมาย : กระบวนการการร่างรัฐธรรมนูญตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ มีความโปร่งใสและมีการประเมินผลกระทบของร่างรัฐธรรมนูญอย่างครอบคลุม

๒) ตัวชี้วัด : มีระเบียบขั้นตอนการร่างรัฐธรรมนูญที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ

๓) หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

๔) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูป

๔.๑) ข้อบังคับการร่างรัฐธรรมนูญที่ยึดถือในหลักการ (๑) การถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) (๒) ความรับผิดชอบ (Accountability) (๓) การแบ่งแย่งอำนาจ (Separation of Power) (๔) การจำกัดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางการเมือง และ (๕) การป้องกันรัฐประหาร

๔.๒) การร่างรัฐธรรมนูญแต่ละหมวดและมาตราดำเนินการอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ มีการประเมินผลกระทบของหมวดและมาตราต่าง ๆ อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

๔.๓) กลไกที่เผยแพร่ข้อมูลความแตกต่าง กรณีที่มีความเห็นที่ต่างกันหมวดและมาตราต่าง ๆ โดยนำเสนอผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบให้แก่สาธารณชนและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและมีกลไกในการนำความคิดเห็นไปปรับปรุงแก้ไข

๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ.

๑.๑) วัตถุประสงค์ : เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- ๑.๒) **สาระสำคัญ** : มีหลักการและสาระสำคัญในการกำหนดให้คณะรัฐมนตรีสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๒) **ร่างพระราชบัญญัติร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.**
- ๒.๑) **วัตถุประสงค์** : การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างแท้จริง โดยกำหนดรับรองสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนในขณะเดียวกันกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้ชัดเจน
- ๒.๒) **สาระสำคัญ** : มีหลักการและสาระสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดย กำหนดให้มีการรับรองสิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒. ความเห็นและประเด็นอภิปราย

- ๒.๑ **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**
- ๒.๑.๑ สถาบันพระปกเกล้าได้ดำเนินการในการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถาบันพระปกเกล้ามีความพร้อมในด้านเครื่องมือ หลักสูตร สื่อ และกิจกรรม อาทิ รายการวิทยุสถาบันพระปกเกล้า รายการโทรทัศน์ The Key และหลักสูตรการอบรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เครื่องมือที่มีอยู่ยังมีข้อจำกัดในการขยายการกระจายตัวในการเผยแพร่ความรู้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ จะเร่งรัดการจัดตั้งศูนย์การเมืองภาคพลเมืองครบในทุกจังหวัดเพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมืองอีกเครื่องมือหนึ่งด้วย
- ๒.๑.๒ การจัดทำหลักสูตรเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ควรมุ่งเน้นให้เกิดการปฏิบัติจริง มิใช่เป็นเพียงแค่การอบรมหรือเรียนรู้แค่ในห้องเรียน และควรออกแบบสื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายด้วย อาทิ เด็กปฐมวัยควรใช้สื่อที่ในรูปแบบการ์ตูนหรือนิทานที่เข้าใจได้ง่าย
- ๒.๑.๓ การเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองควรมุ่งให้ความสำคัญใน ๒ ประเด็นได้แก่ ๑) สื่อและองค์ความรู้ และ ๒) การดำเนินการเผยแพร่องค์ความรู้ เห็นควรให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และมีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และกรมประชาสัมพันธ์
- ๒.๑.๔ สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และขยายตัวในวงกว้าง ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันในการพิจารณาจัดทำและปรับปรุงเนื้อหาสาระและเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความร่วมมือและทันต่อสถานการณ์ด้วย
- ๒.๑.๕ เป้าหมาย ตัวชี้วัดของกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เห็นควรขอความอนุเคราะห์สถาบันพระปกเกล้าช่วยศึกษาและปรับปรุงให้มีความเหมาะสม
- ๒.๒ **กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ**

- ๒.๒.๑ ปัจจุบันสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อเป็นกลไกหรือช่องทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่แล้ว
- ๒.๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. เป็นประเด็นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งยังมีความสำคัญและจำเป็น คณะกรรมการฯ เห็นควรให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีดำเนินการหารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องก่อนดำเนินการปรับปรุงเพิ่มเติมร่างและเสนอตามขั้นตอนของกฎหมายอีกครั้ง
- ๒.๒.๓ ในประเด็นของการกระจายอำนาจและการสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานและประสิทธิภาพของ อปท. อย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว อีกทั้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ อปท. มาโดยตลอด
- ๒.๒.๔ ประเด็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งในทุกระดับเห็นควรให้สำนักงาน กกต. เป็นผู้รับผิดชอบ และประเด็นการดำเนินการในลักษณะของสภาพพัฒนาการเมืองเห็นควรมอบหมายสถาบันพระปกเกล้า

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

- ๒.๓.๑ การจัดให้มีกฎหมายอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ได้อย่างแท้จริง
- ๒.๓.๒ สำนักงาน ป.ย.ป. เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการผลักดันกิจกรรมสำคัญ (Big Rock) ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ตลอดจนแก้ไข้ปัญหา อุปสรรคในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศในภาพรวม
- ๒.๓.๓ ควรมีการปรับตัวชีวิตเป็นการ ศึกษาแนวทาง หรือกลไกการสร้างสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ แทนการจัดให้มีกฎหมาย

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง

- ๒.๔.๑ สำนักงาน กกต. มีภารกิจที่สำคัญคือการสร้างความตื่นตัวของประชาชนต่อการเลือกตั้งและการพัฒนาคุณภาพการเลือกตั้ง โดยที่ผ่านการสร้างความตื่นตัวของประชาชนต่อการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพ สะท้อนได้จากจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกมากกว่าร้อยละ ๗๐ อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพการเลือกตั้งยังเป็นประเด็นที่มีความท้าทายของสำนักงาน กกต.
- ๒.๔.๒ กฎหมายที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้งมีความซับซ้อนมากเกินไปซึ่งเป็นอุปสรรคของประชาชน พรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่ในทางปฏิบัติ
- ๒.๔.๓ ปัจจุบันการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและการหาสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการดังกล่าวค่อนข้างยุ่งยากและใช้ระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ส่งผลให้การจัดทำกรเลือกตั้งขั้นต้นของพรรคการเมืองในแต่ละเขตเป็นประเด็นที่ทำหายอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การจัดการเลือกตั้งขั้นต้นเป็นระดับจังหวัดจะค่อนข้างมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสูงกว่า

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ

ประเด็นการปรับปรุงกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปตามบทบาทของผู้มีอำนาจทางการเมือง ซึ่งอาจเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ย.ป. หน่วยงานรับผิดชอบหลักอาจจะเปลี่ยนเป็นแนวทางการจัดตั้งคณะกรรมการ และให้สำนักงาน ป.ย.ป. เป็นหน่วยงานสนับสนุน

๓. มติที่ประชุม

- ๓.๑ เห็นชอบในหลักการร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง (ฉบับปรับปรุง) และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำความเห็นและประเด็นอภิปรายในที่ประชุมประกอบการปรับปรุงร่างแผนการปฏิรูปประเทศเพิ่มเติม
- ๓.๒ มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ทหาหรือหน่วยงานเพื่อเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในกิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ
- ๓.๓ มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ จัดส่งร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนทางกฎหมายต่อไป

วาระการประชุมที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

-ไม่มี-

เลิกประชุม เวลา ๑๕.๓๐ น.

(นายกฤตกร เชษฐชัยวงศ์)
ผู้ช่วยเลขานุการฯ
ผู้จัดบันทึกรายงานการประชุม

(นายวินฉัตร สุวรรณกิติ)
กรรมการและเลขานุการฯ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม